

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

KNO.411.003.03.2022

Pani
Marlena Maślanka
Dyrektor
Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Inżynierii
Materiałów Polimerowych i Barwników
ul. M. Skłodowskiej-Curie 55
87-100 Toruń

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/22/003 – Działalność dwóch instytutów Sieci Badawczej Łukasiewicz – Przemysłowego Instytutu Motoryzacji i Instytutu Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników oraz nadzór Centrum Łukasiewicz nad tymi instytutami

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 56 61, F +48 22 444 56 82
kno@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników ¹ , 87-100 Toruń, ul. Marii Skłodowskiej-Curie 55
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pani Marlena Maślanka, od dnia 1 stycznia 2018 r. Dyrektor Instytutu Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników w Toruniu, od dnia 1 marca 2020 r. – Dyrektor Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytutu Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników w Toruniu
Zakres przedmiotowy kontroli	Gospodarka finansowa instytutu Sieci oraz realizacja przez Instytut Sieci zadań ustawowych, w tym zadań w ramach działalności podstawowej związanych z prowadzeniem badań naukowych i prac rozwojowych oraz ich komercjalizacją
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2022 (do czasu zakończenia kontroli), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
Kontrolerzy	1. Katarzyna Peikow-Mentlewich, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/35/2022 z 14 października 2022 r. 2. Iwona Nowacka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/32/2022 z 12 października 2022 r. 3. Aleksandra Górską, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/33/2022 z 12 października 2022 r. (akta kontroli str. 1-4, 2085-2086)

¹ Dalej: IMPIB lub Instytut.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

W latach 2019-2022⁴ Instytut prawidłowo prowadził gospodarkę finansową, z wyłączeniem spraw związanych ze sporządzaniem i rozliczaniem umów cywilnoprawnych oraz prowadzeniem w 2022 r. działalności wydawniczej. Instytut, zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o *Sieci Badawczej Łukasiewicz*⁵, realizował projekty badawcze oraz podejmował działania na rzecz ich komercjalizacji i współpracy międzynarodowej w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych. Działania te nie przelożyły się jednak na uzyskanie przychodów ze sprzedaży patentów oraz udzielenia licencji.

Instytut terminowo przygotowywał i przekazywał Prezesowi Centrum Łukasiewicz roczne plany finansowe oraz sprawozdania z ich wykonania. W kontrolowanym okresie Instytut osiągał dodatni wynik finansowy (w 2019 r. – 113 tys. zł, w 2020 r. – 305 tys. zł, w 2021 r. – 468 tys. zł). Przychody osiągane przez IMPiB w latach 2019-2022 przewyższały (od 107% do 112%) wartości zakładane w planach finansowych. W strukturze przychodów Instytutu największą pozycję zajmowały przychody własne (średnio 84% rocznie). Wysokość przychodów ze środków publicznych, w tym subwencji oraz dotacji wynosiła odpowiednio w 2019 r. – 23,2%, w 2020 r. – 17,8%, w 2021 r. – 19,6%. W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono przypadków ograniczania działalności podstawowej na rzecz świadczenia innych usług. Skontrolowane postępowania o udzielenie zamówień publicznych zostały przeprowadzone prawidłowo. Instytut podjął działania w celu realizacji wniosków i zaleceń pokontrolnych wynikających z przeprowadzonej przez Prezesa Centrum Łukasiewicz kontroli.

Jednocześnie stwierdzono, że działania Instytutu związane z wydawaniem czasopisma *Polimery dla biznesu* nie przyniosły zakładanych efektów. Przed rozpoczęciem wydawania tego czasopisma nie przeprowadzono analizy zapotrzebowania na nową formę wydawniczą, nie opracowano i nie wdrożono także planu marketingowego dla tego czasopisma – co NIK ocenia jako nierzetelne. W konsekwencji sprzedano jedynie 8 z 380 egzemplarzy, wydatkując kwotę 75,1 tys. zł i osiągając przychód w wysokości 229,4 zł. Ponadto IMPiB nie dochował należytej staranności w zakresie sporządzania i rozliczania umów cywilnoprawnych⁶, nie przestrzegając wewnętrznych regulacji w tym zakresie określonych odpowiednimi zarządzeniami Dyrektora IMPiB.

IMPiB rozpoczął i zakończył realizację 93 z 135 rozpoczętych w okresie objętym kontrolą badań naukowych oraz prac rozwojowych. Odnotowując tendencję wzrostową, w okresie objętym kontrolą Instytut przystosował dla potrzeb praktyki łącznie 246 wyników badań naukowych i prac rozwojowych, otrzymał 21 patentów oraz wprowadził jeden wzór przemysłowy. Upowszechnił poprzez publikację 171 wyników badań, wykonał 66 badań i analiz naukowych i opatentował 32 wynalazki⁷. Instytut realizował także 12 projektów finansowanych ze środków publicznych. Łączna wartość środków pozyskanych przez IMPiB na realizację ww. projektów wyniosła 9 006,8 tys. zł i została wykorzystana na realizację zadań wymienionych w umowach dotacyjnych. NIK zauważa jednak, że Instytut nie uzyskiwał przychodów ze sprzedaży patentów oraz udzielania licencji. Podejmował natomiast działania w celu zawarcia umów

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Do czasu zakończenia czynności kontrolnych, okres do października 2022 r.

⁵ Dz. U. z 2020 r., poz. 2098, dalej: ustawa o SBL.

⁶ Szczegółowym badaniem objęto dziesięć umów (13%) zawartych w okresie objętym kontrolą oraz dokumentację związaną z ich zawarciem, odbiorem przedmiotu umowy i rozliczeniem w zakresie zgodności z regulacjami wewnętrznymi.

⁷ Po sześć w 2020 i 2021 r., osiem w 2019 r. i dwa do października 2022 r.

z podmiotami zewnętrznymi na opracowanie nowych rozwiązań technologicznych, w wyniku których następowała bezpośrednia sprzedaż usług, know-how lub prototypów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Gospodarka finansowa Instytutu.

1.1. Instytut Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników jest państwową osobą prawną funkcjonującą na podstawie ustawy o Sieci Badawczej Łukasiewicz. Na mocy przepisów ustawy, z dniem wejścia w życie, tj. 1 kwietnia 2019 r., IMPiB stał się instytutem Sieci i używa nazwy: Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników. W latach 2019-2021, IMPiB prowadząc samodzielną gospodarkę finansową, terminowo przygotowywał i przekazywał roczne plany finansowe na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych⁹ oraz na podstawie ustawy o SBŁ.

(akta kontroli, str. 1411-1477)

1.2. W latach 2019-2022 (do 30 września) Instytut osiągnął przychody ogółem w wysokości odpowiednio: w 2019 r. – 15 087 tys. zł (107,3% wartości planowanej), w 2020 r. – 17 575 tys. zł (112,4% planu po zmianach), w 2021 r. – 19 311 tys. zł (111,2% wartości planowanej), a w 2022 r. – 18 687 tys. zł (93,1% planu po zmianach). Przychody własne osiągnięto w kwotach odpowiednio: w 2019 r. – 11 587 tys. zł (76,8% przychodów ogółem), w 2020 r. – 14 432 tys. zł (82,1%), w 2021 r. – 16 611 tys. zł (86,0%), a w 2022 r. – 17 017 tys. zł (91,1%), w tym subwencja MNiSW w wysokości: w 2019 r. – 3 031 tys. zł (20%), w 2020 r. – 2 850 tys. zł (16,2%), w 2021 r. – 3 108 tys. zł (16,1%), w 2022 r. – 2 983 tys. zł (16,0%). Pozostałe przychody operacyjne wyniosły odpowiednio 3 449 tys. zł (22,9%), 3 135 tys. zł (17,8%), 2 692 tys. zł (13,9%), 1 669 tys. zł (8,9%) oraz przychody finansowe 51 tys. zł (0,34%), 8 tys. zł (0,05%), 8 tys. zł (0,04%), 1 tys. zł (0,01%). Nie stwierdzono przypadków ograniczania działalności podstawowej na rzecz świadczenia innych usług. Instytut nie pozyskiwał dotacji ze źródeł zagranicznych. W okresie objętym kontrolą Instytut wykazał zysk netto w wysokości odpowiednio: w 2019 - 83,7 tys. zł, w 2020 r. – 300,2 tys. zł, w 2021 r. – 548,5 tys. zł, w 2022 r. (do 30 września) – 67,3 tys. zł.

Dyrektor Instytutu wyjaśniła, że w IMPiB podejmowane są działania mające na celu pozyskanie dotacji ze źródeł zagranicznych polegające na nawiązywaniu kontaktów ze środowiskiem naukowym i przemysłowym, przygotowywaniu wniosków projektowych w ramach projektów międzynarodowych, realizacji projektów badawczych w ramach współpracy międzynarodowej, kierowaniu pracowników pionu wsparcia na szkolenia i warsztaty w tematyce programu ramowego Horyzont Europa, aktywnej współpracy ze środowiskiem przemysłowym poprzez wsparcie działań przedsiębiorstw w pozyskiwaniu i realizacji projektów ze środków zagranicznych oraz poszukiwaniu współpracy wewnątrz Sieci Badawczej Łukasiewicz.

(akta kontroli str. 1478-1698)

W okresie objętym kontrolą IMPiB nie osiągał przychodów ze sprzedaży patentów oraz udzielania licencji. Nie skomercjalizowano patentów, wzorów użytkowych i praw autorskich, ani nie zawarto umów licencyjnych na sprzedaż licencji oraz know-how.

Dyrektor IMPiB wyjaśniła, że Instytut podejmuje działania polegające przede wszystkim na opracowaniu nowych rozwiązań technologicznych, w tym wytwarzaniu

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Dz.U. z 2022 r. poz. 498. Dalej: ustawa o instytutach badawczych.

prototypowych linii technologicznych dla przemysłu. Opracowane know-how jest realizowane pod konkretnego kontrahenta i na podstawie podpisanej umowy lub zlecenia. W rezultacie zrealizowanego zlecenia/projektu po dokonaniu odbioru następuje sprzedaż bezpośrednia do klienta, który nie jest zainteresowany podpisaniem umowy o wspólności prawa do patentu i tym samym, patentowania.

(akta kontroli str. 1699-1705)

Zgodnie z § 4 ust 3 *Statutu* Instytutu, IMPiB prowadził działalność wyodrębnioną m.in. w zakresie wynajmu i zarządzania nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi (PKD 68.20.Z) osiągając wynik finansowy w wysokości 714,5 tys. zł w 2019 r., 1 037,1 tys. zł w 2020 r., 1 072,7 tys. zł w 2021 r., a do października 2022 r. – 533,0 tys. zł. Wysokość przychodów z działalności gospodarczo wyodrębnionej w stosunku do przychodów ogółem wyniosła: w 2019 r. – 33,3% przychodów ogółem, w 2020 r. – 16,2%, w 2021 r. – 28,5%, a w 2022 r. – (według stanu na 30 września 2022 r.), 21,8% przychodów ogółem.

(akta kontroli str. 1701-1702)

W kontrolowanym okresie Dyrektor IMPiB trzykrotnie występował do Prezesa Centrum o zgodę na dokonanie czynności prawnej w zakresie rozporządzenia składnikami aktywów trwałych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁰, zaliczanymi do wartości niematerialnych i prawnych, rzeczowych aktywów trwałych lub inwestycji długoterminowych, w tym przez ich wniesienie jako wkładu do spółki lub czynności prawnej w zakresie oddania tych składników do korzystania innym podmiotom na podstawie umów.

W 2020 r. Dyrektor IMPiB uzyskał zgodę Prezesa Centrum na rozporządzenie składnikami aktywów trwałych polegającą na oddaniu Narodowemu Fundusowi Zdrowia, Kujawsko-Pomorskiemu Oddziałowi w Bydgoszczy¹¹ w najem, na czas oznaczony, powierzchni biurowej o łącznej pow. 400 m² oraz na oddaniu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa¹² w najem, na czas oznaczony, powierzchni biurowej o łącznej pow. 411,80 m². Dodatkowo, w 2021 r. Dyrektor IMPiB wystąpił do Prezesa Centrum o wyrażenie zgody na rozporządzenie składnikiem aktywów trwałych Instytutu na rzecz firmy leasingowej poprzez przywłaszczenie na zabezpieczenie przyrządu do pomiaru przepuszczalności gazów¹³. W dniu 1 marca 2021 r. Prezes Centrum Łukasiewicz wyraził zgodę warunkową na wnioskowaną czynność prawną.

(akta kontroli str. 1845-1869)

1.3. Analiza sprawozdań finansowych Instytutu, za okres objęty kontrolą, wykazała, że Dyrektor IMPiB po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Instytutu, przekazywała do Prezesa CŁ projekt podziału zysków netto. Zgodnie z *Postanowieniem o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego i podziale wyniku finansowego Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytutu Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników*¹⁴, Prezes Centrum Łukasiewicz zatwierdził sprawozdania finansowe za 2019, 2020 i 2021 r.

¹⁰ Dz. U. z 2021 r., poz. 217 ze zm.

¹¹ Znajdującej się w budynku położonym w Toruniu przy ul. Szosa Chelmińska 30, KW nr TO1T/00014043/4.

¹² Znajdującej się w budynku położonym w Piastowie przy ul. Harcerskiej 30, KW nr WA1P/00080355/4.

¹³ Tlenku węgla O₂ i dwutlenku węgla z dwoma komorami pomiarowymi dla filmów i folii jedno i wielowarstwowych, powlekanych metalami lub innymi powłokami, laminowanych i współwytłaczanych wraz z adapterem do analiz opakowań przestrzennych typu butelka, worek i inne pojemniki na rzecz firmy leasingowej poprzez przywłaszczenie na zabezpieczenie.

¹⁴ Pismo znak: CŁ/0696/2020/DFK/AKS, Pismo znak: CŁ/0894/2021/DF/AKS, Pismo znak: DF.3132.28.2022.DŁ.4

W IMPIB funkcjonowały następujące fundusze obowiązkowe: statutowy¹⁵ i rezerwowi¹⁶ oraz fakultatywne: rozwoju oraz nagród. Nie utworzono funduszu wdrożeń. Zysk netto przekazywano na fundusz rezerwowy, fundusz rozwoju, czy fundusz nagród.

Dyrektor IMPIB, pani Marlena Maślanka wyjaśniła, że działalność Instytutu koncentruje się na prowadzeniu prac B+R służących powstaniu gotowych rozwiązań do użytku w przemyśle. Wskazała ponadto, że w Instytucie czynione są starania, aby opracowane technologie trafiły bezpośrednio do przemysłu, czemu służą w szczególności próby technologiczne przeprowadzone w ramach wynagrodzenia ustalonego z przedsiębiorcą zainteresowanym nabyciem nowych rozwiązań oraz że prace prowadzone w Instytucie zmierzają do opracowania gotowych rozwiązań dla przemysłu, które mogą być wykorzystywane w procesach produkcji bez długotrwałych prac wdrożeniowych u przedsiębiorców. Przedsiębiorcy z przyczyn ekonomicznych nie są zainteresowani przekazywaniem dodatkowych środków mających służyć tworzeniu funduszu wdrożeń, wobec czego fundusz wdrożeń nie był i nie jest tworzony.

(akta kontroli str. 1845-1860)

Na podstawie zbadanej próby pięciu najwyższych kwotowo nagród przyznawanych ze środków funduszu nagród¹⁷ stwierdzono, że środki zostały wypłacone zgodnie z obowiązującymi w IMPIB regulacjami¹⁸. Szczegółowa analiza wykazała, że warunkiem przyznania i wypłaty nagrody rocznej było uzyskanie dodatniego wyniku finansowego prowadzonej przez Instytut działalności, realizacja *Planu Działalności i Planu Finansowego* Instytutu w zakresie, m. in., wypracowanych przychodów. Wypłata nagród następowała po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego Instytutu. Ze środków funduszu wydatkowano w 2021 r. łącznie 100,0 tys. zł¹⁹.

Stan funduszu rozwoju na początek i koniec roku wynosił odpowiednio: w 2019 r. – 1 260,1 tys. zł i 1 327,4 tys. zł, w 2020 r. 1 327,4 tys. zł i 1 002,8 tys. zł, w 2021 r. 1 002,8 tys. zł i 300,0 tys. zł, w 2022 r. (do 30 września) 300,0 tys. zł i 145,5 tys. zł. W 2019 r. nie wydatkowano środków z funduszu. Na zakup środków trwałych i materiałów związanych z realizacją projektów badawczych wydatkowano odpowiednio: w 2020 r. – 400,0 tys. zł, w 2021 r. – 249,5 tys. zł, w 2022 r. – 454,4 tys. zł. W 2021 r. wydatkowano 628,5 tys. zł na restrukturyzację Instytutu.

Szczegółowym badaniem objęte zostały zakupy dwóch środków trwałych poniesione ze środków funduszu rozwoju. Stwierdzono, że wykorzystano je do realizacji projektów badawczych w Instytucie²⁰.

(akta kontroli str. 1931-1950)

1.4. W kontrolowanym okresie w IMPIB funkcjonowały wewnętrzne regulacje dotyczące stosowania zasad i procedur w zakresie zamówień publicznych²¹.

Szczegółowym badaniem objęto cztery postępowania²² o udzielenie zamówienia publicznego na łączną kwotę 1 033,8 tys. zł (z tego tytułu poniesiono wydatki

¹⁵ Stan na początek i stan na koniec każdego roku objętego kontrolą wynosił 27 017,7 tys. zł.

¹⁶ Według stanu na początek i koniec roku odpowiednio: 2019 r. – 75,2 tys. zł i 82,7 tys. zł, 2020 – 82,7 tys. zł i 91,0 tys. zł, 2021 – 91,0 tys. zł i 116,1 tys. zł, 2022 – 116,1 tys. zł i 164,5 tys. zł.

¹⁷ Fundusz nagród utworzono w 2021 r.

¹⁸ Zarządzenie nr 7/2021 Dyrektora IMPIB z dnia 30 kwietnia 2021 r.

¹⁹ Nagrody ze środków funduszu nagród wypłacono 124 osobom.

²⁰ Linia doświadczalna Erema oraz analizator barierowości tworzyw sztucznych.

²¹ Zarządzenia Dyrektora Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytutu Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników w sprawie stosowania zasad i procedur w zakresie zamówień publicznych: nr 31/2019 z dnia 27 grudnia 2019 r., nr 1/2019 z dnia 22 stycznia 2019 r., nr 17/2021 z dnia 15 września 2021 r. i nr 13/2022 z dnia 30 czerwca 2022 r.

²² Postępowanie: nr 11/ZP-U/OT/2019 z dnia 30 grudnia 2019 r. pn. Dozór i ochrona mienia oraz sprzątnięcie pomieszczeń laboratoryjno-biurowych Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytutu Inżynierii materiałów Polimerowych i Barwników, nr 3/ZP-U/OT/2020 z dnia 23 listopada 2020 r. pn. Dozór i ochrona mienia oraz

w wysokości 874,1 tys. zł²³), z czego dwa zamówienia, do których nie zastosowano przepisów ustawy *Prawo zamówień publicznych*²⁴.

Stwierdzono, że postępowania przeprowadzono zgodnie z przepisami ww. ustawy. Zamówień o wartości nieprzekraczającej 130 tys. zł netto udzielono zgodnie z wewnętrznymi procedurami (w każdym z postępowań wybrano wykonawcę, który złożył najkorzystniejszą ofertę), w uzgodnionych terminach, z wyjątkiem zamówienia dot. dostawy komory do badań środowiskowych w warunkach kontrolowanej temperatury i wilgotności²⁵. Wynagrodzenie zapłacono w prawidłowej wysokości, z wyłączeniem umowy dot. komory klimatycznej, w związku z wydłużeniem terminu realizacji przedmiotu zapytania do 22 tygodni od dnia podpisania umowy.

(akta kontroli str. 2034-2057)

Koszty działalności wydawniczej Instytutu, w okresie objętym kontrolą, wyniosły odpowiednio: w 2019 r. – 165,9 tys. zł, w 2020 r. – 69,2 tys. zł, w 2021 r. – 31,9 tys. zł, a w 2022 r. – 75,1 tys. zł. Wydano czasopisma pt.: *Przetwórstwo tworzyw*²⁶, *Farby i lakiery* (2019 i 2020 r.), *Elastomery* (2019 i 2020 r.), *Polimery dla Biznesu* (2022 r.). W latach 2019-2022 procentowy udział przychodów ze sprzedaży czasopism wynosił odpowiednio: w 2019 r. – 0,4%, w 2020 r. – 0,2%, w latach 2021-2022 – 0,0%.

W 2022 r. w Instytucie nie opracowano i nie wdrożono planu marketingowego czasopisma *Polimery dla Biznesu* ani nie przeprowadzono, przed jego wydaniem, analizy zapotrzebowania na nową formę wydawniczą – co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Badanie dokonywanych w Instytucie zakupów sprzętu komputerowego i oprogramowania oraz materiałów identyfikacyjno-promocyjnych wykazała, że Instytut wydatkował na ten cel: w 2019 r. – 45,3 tys. zł, w 2020 r. – 127,4 tys. zł, w 2021 r. – 54,4 tys. zł, w 2022 r. – 48,2 tys. zł. IMPiB na zakup oprogramowania przeznaczył 18,9 tys. zł w 2020 r., a na zakup materiałów promocyjno-identyfikacyjnych oraz reklamę odpowiednio: w 2019 r. – 39,6 tys. zł, w 2020 r. – 11,0 tys. zł, w 2021 r. – 54,7 tys. zł, w 2022 r. – 30,7 tys. zł.

Dyrektor IMPiB, pani Marlena Maślanka wyjaśniła, że w Instytucie nie prowadzono ewidencji materiałów promocyjno-reklamowych, a zakupione materiały dystrybuowano w całości klientom i współpracownikom.

(akta kontroli str. 1769-1803, 2034-2057)

1.5. IMPiB obowiązywały regulacje dot. zawierania i realizacji umów cywilnoprawnych z osobami fizycznymi nieprowadzącymi działalności gospodarczej²⁷. W okresie objętym kontrolą (do 30 września) zawarto 75 takich umów, w tym: 27 w 2019 r., na kwotę 67,9 tys. zł, 23 w 2020 r. na kwotę 167,1 tys. zł, 19 w 2021 r.

sprzątanie pomieszczeń laboratoryjno-biurowych Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytutu Inżynierii materiałów Polimerowych i Barwników, 9/ZP-RB/OT/2019 z dnia 7 października 2022 r. pn. Remont posadzki betonowej w hali C budynku prób i badań Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytutu Inżynierii materiałów Polimerowych i Barwników; NA25020.2.2022 z dnia 3 sierpnia 2022 r. pn. Dostawa komory do badań środowiskowych w warunkach kontrolowanej temperatury i wilgotności.

²³ Umowa nr 2/ZP/OT/2020 z dnia 24 stycznia 2020 na łączną kwotę: 176,9 tys. zł brutto, nr 2/11/ZP/OT/2020 z dnia 24 stycznia 2022 na łączną kwotę: 161,9 tys. zł brutto, nr 3/11/ZP/OT/2020 z dnia 24 stycznia 2020 r. na łączną kwotę 81,2 tys. zł brutto, umowa nr 2/08/2022/NA z dnia 12 sierpnia 2022 r. na łączną kwotę 129,8 tys. zł netto.

²⁴ Dz. U. 2021, poz. 1129.

²⁵ Realizacja przedmiotu zamówienia w ciągu 22 tygodni od dnia podpisania umowy, co było spowodowane globalnymi zakłóceniami w łańcuchu dostaw podzespołów i komponentów potrzebnych do produkcji urządzeń, w tym komór klimatycznych.

²⁶ W 2019 r. sprzedano jeden egzemplarz archiwalny z 2018 r.

²⁷ Zarządzenia Dyrektora Instytutu Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników w Toruniu nr: 34/2018 z dnia 21 grudnia 2018 r. oraz nr 9/2022 z dnia 24 czerwca 2022 r.

na kwotę 108,1 tys. zł, sześć w 2022 r. o wartości 41,6 tys. zł. Dyrektor IMPiB nie zawierała umów cywilnoprawnych z kierownictwem Instytutu, dwukrotnie (w 2019 r. i 2020 r.), zleciła do wykonania zadania na podstawie umowy zlecenia pracownikowi IMPiB²⁸.

Szczegółowym badaniem objęto dziesięć (13%) umów zawartych w okresie objętym kontrolą oraz dokumentację związaną z ich zawarciem, odbiorem przedmiotu umowy i rozliczeniem w zakresie zgodności z regulacjami wewnętrznymi – co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1706-1768, 1830-1844)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Instytut zawarł umowy cywilnoprawne z członkami Rady Instytutu Sieci na realizację zadań, które zostały uprzednio określone w aktach powołania członków Rady przez Prezesa Centrum, na podstawie art. 27 ust. 2 ustawy o SBŁ.

W dniu 9 grudnia 2019 r. Dyrektor IMPiB zawarła sześć umów cywilnoprawnych²⁹ z członkami Rady Instytutu, zlecając do wykonania zadania wynikające z art. 26 ustawy o SBŁ. Z kolei art. 27 ust. 2 tej ustawy stanowi, że członków Rady Instytutu niebędących pracownikami Instytutu powołuje Prezes Centrum określając zadania do realizacji w akcie ich powołania. Zaś członkowie Rady wykonują swoje zadania w oparciu o akt powołania i nie ma podstaw do zawierania z nimi odrębnych umów na wykonanie tych samych zadań.

W związku z powyższym NIK stwierdza, że niecelowym było zawarcie umów cywilnoprawnych z członkami Rady Instytutu. Stwierdzono, że powyższe umowy nie zostały rozwiązane, pomimo stwierdzenia niecelowości i braku podstaw do ich zawarcia i obowiązywały do czasu ich wygaśnięcia.

Kierownik Działu Kadr i Płac wyjaśnił, że zawarcie umów zlecenia mimo braku podstawy prawnej do ich zawarcia wynikało z braku doświadczenia w dokumentowaniu wypłaty wynagrodzenia dla członków Rady Instytutu Sieci. Członkowie Rady Instytutu zostali poinformowani w dniu 27 lutego 2020 r., że umowy zostały rozwiązane z datą 31 stycznia 2020 r., jednakże poprzez niedopatrzenie pracownika Działu Kadr i Płac taka informacja nie została wysłana w formie papierowej czy formie skanu.

(akta kontroli str. 1706-1768, 1830-1844)

Zdaniem NIK realizacja obowiązków wynikających z pełnienia funkcji członka Rady Instytutu na podstawie powołania przez Prezesa Centrum Łukasiewicz nie powinna być kwalifikowana jako wykonywanie usług na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło.

2. Instytut nierzetelnie sporządził i rozliczył objęte badaniem umowy cywilnoprawne, nie przestrzegając wewnętrznych regulacji w tym zakresie określonych Zarządzeniem nr 34/2018 Dyrektora IMPiB z dnia 21 grudnia 2018 r. Analiza dziesięciu umów (13%) cywilnoprawnych zawartych przez IMPiB w okresie objętym kontrolą wykazała szereg nieprawidłowości, omyłek, nieścisłości i błędów.

Stwierdzono m.in., że:

- w ośmiu z dziesięciu badanych umów nie zamieszczono szczegółowego opisu zleconych do wykonania prac;

²⁸ Umowa zlecenia nr 2/UZ1/01.2019 z dnia 10 czerwca 2019 r., umowa zlecenia nr 2/UZ1/05/2020 z dnia 30 lipca 2020 r.

²⁹ Na okres od dnia 9 grudnia 2019 r. do 31 grudnia 2020 r.

- dokumentacja dotycząca zawieranych umów nie wskazywała w jaki sposób dokonano wyboru wykonawcy;
- sześć z dziesięciu wniosków o zawarcie umowy nie zawierało kalkulacji kosztów, niezgodnie z wnioskiem o zawarcie umowy;
- dokumentacja wszystkich badanych umów nie wskazywała sposobu ustalania wynagrodzenia za realizację zadań zleconych;
- protokoły odbioru wszystkich badanych umów nie zawierały szczegółowego opisu wykonanych i odebranych prac;
- żadna z umów nie zawierała zapisów o karach umownych za nienależyte wykonanie lub niewykonanie przedmiotu zlecenia, co nie zabezpieczyło wystarczająco interesów Instytutu;
- żadna z badanych umów nie zawierała zapisów o wypowiedzeniu umowy bez ważnego powodu;
- jeden z dziesięciu badanych wniosków o zawarcie umowy nie zawierał akceptacji Dyrektora Oddziału niezgodnie z §1 ust. 2 obowiązującego w Instytucie Zarządzenia;
- w trzech z dziesięciu badanych wniosków nie wskazano zlecającego, niezgodnie z wnioskiem o zawarcie umowy;
- w jednym z dziesięciu badanych protokołów wskazano wsteczną datę odbioru prac;
- w dokumentacji dot. jednej z badanych umów wskazano okres wykonywania zadań niezgodnie z umową;
- w przypadku jednej z badanych umów wypłacono wynagrodzenie w wysokości wskazanej w umowie na podstawie kalkulacji kosztów (kalkulacja kosztów zawierała wysokość stawki godzinowej oraz liczbę godzin), mimo iż zleceniobiorca nie świadczył usługi we wskazanym w kalkulacji kosztów wymiarze.

Kierownik Działu Kadr i Płac wyjaśnił, że: w umowach wskazywano ogólny przedmiot umowy bez szczegółowego opisu zleconych do wykonania prac, z uwagi na ich charakter, gdyż taki opis miałby charakter przykładowy, co z kolei mogłoby stanowić niejednokrotnie powód nieporozumień między zlecającym a zleceniobiorcą. Wybór zleceniobiorcy w analizowanych umowach odbywał się z reguły po dokonanej analizie rynku bez ustalania szczegółowych zasad wyboru. Osoba wnioskująca do dyrektora o zawarcie umowy cywilnoprawnej, jako bezpośrednio zainteresowana współpracą z uwagi na kierowanie projektem, czy daną komórką, wskazywała taką osobę we wniosku. Wskazane umowy nie zawierały kalkulacji kosztów, ponieważ wynagrodzenie było określane przez osobę wnioskującą do dyrektora o zawarcie umowy cywilnoprawnej. Wysokość wynagrodzenia za realizację prac zleconych w ramach zawieranych umów była określana przez osobę wnioskującą do dyrektora, bez szczegółowych zasad. Z uwagi na specyficzny charakter pracy zarówno przydzielanie obowiązków, ich weryfikacja i odbiór ich rezultatów dokonywany był na bieżąco przez kierownika projektu lub kierownika komórki. Protokoły odbioru prac dołączone do umów nie zawierały szczegółowego opisu zrealizowanych prac, ponieważ Zleceniobiorca rozliczany był z realizacji powierzonych obowiązków na bieżąco. W umowach odstąpiono od zapisów o karach umownych, ponieważ wskazane umowy nie są umowami rezultatu, w których można ustalić kary umowne w powiązaniu z precyzyjnie określonym rezultatem. Stosowanie zapisów w zakresie kar nie ma charakteru obligatoryjnego, dlatego też takie postanowienia nie były wprowadzane do zawieranych umów. Od lipca 2022 r. w Instytucie do zawieranych umów wprowadza się zapisy o karach umownych w celu zabezpieczenia interesów

finansowych Instytutu. Wskazane umowy nie zawierały zapisów o wypowiedzeniu umowy bez ważnego powodu z uwagi na art. 746 kodeksu cywilnego³⁰, w którym wskazuje się na swobodę stron w jednostronnym zakończeniu zlecenia bez względu na motywy, jakimi kierował się wypowiadający. Niedopatrzaniem, czy omyłką pracownika były przypadki braku akceptacji Dyrektora Oddziału na wniosku o zawarcie umowy, niewskazanie Zlecającego, omyłkowe wpisanie roku 2019, zamiast 2020 w protokole odbioru umowy zlecenia, niewłaściwy okres wykonywania zadań zleconych. W ramach jednej z analizowanych umów wypłacono wynagrodzenie zgodnie z zawartą umową ale niezgodnie z wskazaną we wniosku kalkulacją kosztów. Wnioskujący wycenił pracę na osiem dni roboczych i osiem godzin dziennie i w kalkulacji kosztów ujął 64 godziny, wyliczając, że stawka godzinowa nie będzie mniejsza niż ustalona. Umowa nie została zawarta na udzielenie 64 godzin konsultacji, tylko na taką liczbę godzin, jaka będzie potrzebna. Jak się okazało podczas świadczenia usługi, potrzeby Zleceniodawcy ograniczyły się do 40 godzin, czego nie można było przewidzieć na dzień zawarcia umowy.

Zdaniem NIK tak znaczna liczba błędów w niewielkiej procentowo liczbie wybranych do badania umów cywilnoprawnych, wskazuje że proces zawierania umów cywilnoprawnych, w okresie objętym kontrolą, przebiegał nierzetelnie z powodu braku wystarczających mechanizmów nadzorczych i/lub wystarczającego przeszkolenia pracowników ze znajomości wewnętrznych procedur. Ponadto w niewystarczający sposób zabezpieczono interesy Instytutu z powodu braku w umowach zawartych z wykonawcami zapisów o karze umownej w sytuacji niewykonania lub nienależytego wykonania umowy.

(akta kontroli str. 1706-1768, 1830-1844)

3. Działania Instytutu związane z wydawaniem czasopisma Polimery dla biznesu nie przyniosły zakładanych efektów, ponieważ przed rozpoczęciem jego wydawania nie przeprowadzono analizy zapotrzebowania na nową formę wydawniczą, nie opracowano i nie wdrożono także planu marketingowego dla tego czasopisma – co NIK uznaje za nierzetelne. W konsekwencji sprzedano jedynie 8 z 380 egzemplarzy, wydatkując kwotę 75,1 tys. zł i osiągając przychód w wysokości 229,4 zł.

Dyrektor Instytutu, pani Marlena Maślanka wyjaśniła, że plan marketingowy czasopisma Polimery dla Biznesu jest przewidziany na rok 2023 i jest w trakcie opracowywania. Wskazała, że przed wydaniem czasopisma przeprowadzona została jedynie ewaluacja, aby ustalić czy projekt ten może osiągnąć zakładane cele. Niesprzedane egzemplarze były bezpłatnie rozdawane klientom i kontrahentom Instytutu w ramach autopromocji, podczas targów, konferencji i spotkań biznesowych, pozostałe numery są rozsyłane do wszystkich prenumeratorów poprzednich czasopism, aby zachęcić ich do prenumeraty czasopisma od nowego roku. Dyrektor IMPiB wyjaśniła ponadto, że stosowane formy marketingowe w celu promowania czasopisma opierają się chwilowo na marketingu poprzez sieci społecznościowe – LinkedIn, Facebook, reklamę na stronie internetowej Instytutu i marketing wewnątrz sieci – rozmowy zachęcające inne Instytuty do zaangażowania się w pisanie artykułów, a promocją jest dystrybucja czasopisma na wydarzeniach branżowych wśród klientów. Promocja prowadzona jest jednak przede wszystkim za pośrednictwem strony internetowej czasopisma. Dodała również, że czasopismo jest formą reklamy Instytutu i na razie jego bezpłatne dystrybuowanie ma na celu pozyskanie nowych partnerów i prenumeratorów, a po ocenie wewnętrznej i ocenie przez Centrum

³⁰ Dz. U. 2020 poz. 1740.

Łukasiewicz zostanie podjęta decyzja o kontynuacji lub zawieszeniu tej działalności.

Zdaniem NIK przed podjęciem decyzji o zmianie nazwy czasopisma oraz o rozpoczęciu wydawania go w innej formie należało przeprowadzić wśród zewnętrznych interesariuszy analizę zapotrzebowania na nową formę wydawniczą i przygotować plan marketingowy. Pozwoliłoby to zmniejszenie ryzyka poniesienia kosztów na działalności wydawczej Instytutu znacznie przewyższających przychód.

(akta kontroli str. 1861-1886)

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2019-2022³¹ Instytut prawidłowo prowadził gospodarkę finansową, z wyłączeniem spraw związanych ze sporządzaniem i rozliczaniem umów cywilnoprawnych oraz prowadzeniem w 2022 r. działalności wydawniczej.

Instytut terminowo przygotowywał i przekazywał Prezesowi Centrum Łukasiewicz roczne plany finansowe oraz sprawozdania z ich wykonania. W kontrolowanym okresie Instytut osiągał dodatni wynik finansowy (w 2019 r. – 113 tys. zł, w 2020 r. – 305 tys. zł, w 2021 r. – 468 tys. zł). Przychody osiągnięte przez IMPiB w latach 2019-2022 przewyższały (od 107% do 112%) wartości zakładane w planach finansowych. W strukturze przychodów Instytutu największą pozycję zajmowały przychody własne (średnio 84% rocznie). Wysokość przychodów ze środków publicznych, w tym subwencji oraz dotacji wynosiła odpowiednio w 2019 r. – 23,2%, w 2020 r. – 17,8%, w 2021 r. – 19,6%. W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono przypadków ograniczania działalności podstawowej na rzecz świadczenia innych usług. Skontrolowane postępowania o udzielenie zamówień publicznych zostały przeprowadzone prawidłowo.

Jednocześnie stwierdzono, że działania Instytutu związane z wydawaniem czasopisma *Polimery dla biznesu* nie przyniosły zakładanych efektów, ponieważ przed podjęciem decyzji o jego wydawaniu nie przeprowadzono analizy zapotrzebowania na nową formę wydawniczą, nie opracowano i nie wdrożono także planu marketingowego dla tego czasopisma – co NIK uznaje za nierzetelne. W konsekwencji sprzedano jedynie 8 z 380 egzemplarzy, wydatkując kwotę 75,1 tys. zł i osiągając przychód w wysokości 229,4 zł. Ponadto IMPiB nie dochował należytej staranności przy sporządzaniu i rozliczaniu umów cywilnoprawnych, nie przestrzegając wewnętrznych regulacji w tym zakresie określonych odpowiednimi zarządzeniami Dyrektora IMPiB.

OBSZAR

2. Realizacja zadań ustawowych przez IMPiB, w tym w szczególności zadań w ramach działalności podstawowej związanych z prowadzeniem badań naukowych i prac rozwojowych oraz ich komercjalizacją

Opis stanu faktycznego

2.1. Przedmiot i zakres działalności IMPiB określono w *Statucie instytutu działającego w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz pod nazwą Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników*³².

Podstawowym przedmiotem działalności Instytutu Sieci, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1 oraz art. 3 ust. 2 ustawy o SBL, a określonym w § 4 ust 1 ww. *Statutu*, jest realizacja projektów badawczych w ramach celu Sieci, komercjalizacja, współpraca międzynarodowa w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz

³¹ Do czasu zakończenia czynności kontrolnych, okres do października 2022 r.

³² Z dnia 30 lipca 2019 r., zmieniony statutem zatwierdzonym przez Prezesa Centrum Łukasiewicz w dniu 20 maja 2022 r.

komercjalizacji. Ponadto poza działalnością podstawową Instytut Sieci może, m.in.: realizować projekty badawcze w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych innych niż określone w ustawie o SBŁ; produkować unikatową aparaturę badawczą i unikatowe materiały; prowadzić działalność: metrologiczną, normalizacyjną i certyfikacyjną w zakresie standaryzacji procesów wspierających rozwój innowacyjności, popularyzacji nauki i wiedzy o nowych technologiach; dokonywać oceny zgodności; opracowywać prototypy nowych rozwiązań technologicznych na podstawie projektów badawczych realizowanych przez podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki.

(akta kontroli str. 898-916)

Dyrektor Instytutu opracował strategię wieloletnią dla IMPIB, którą przedstawiono w formie tabelarycznego zestawienia tożsamego z arkuszami celów opracowanymi dla Dyrektorów Instytutów Łukasiewicza na lata 2022-2025. W Instytucie wyznaczono pracownika do koordynacji i weryfikacji planów działalności w zakresie celów ustalonych na ten okres.

W strategii określono cztery cele: *Wzrost innowacyjności działających w Polsce przedsiębiorstw i zwiększenie ich konkurencyjności; Budowa silnych powiązań ze światem nauki w kraju i za granicą; Rozwój doskonałości naukowej Łukasiewicza oraz Stworzenie atrakcyjnego miejsca pracy dla ludzi z pasją.* Zestawienie zawierało informacje nt. wykonania planu IMPIB w zakresie przychodów, m.in. w obszarze B+R, czy komercjalizacji. Zgodnie z przedstawionymi danymi, przychody Instytutu będą wzrastały: w zakresie projektów B+R z 2 762,2 tys. zł do 4 374,0 tys. zł w 2021 r. W przypadku komercjalizacji z 2 712,0 tys. zł do 3 956,7 tys. zł.

Rada IMPIB, rokrocznie w latach 2019-2022, pozytywnie opiniowała opracowywane przez Dyrektora Instytutu *Perspektywiczne Kierunki i Plan Prac Badawczych i Wdrożeniowych IMPIB.*

(akta kontroli str. 1238-1248, 1285, 1401-1406)

Pierwszym, w okresie objętym kontrolą, planem obejmującym perspektywę więcej niż jednego roku był *Plan badań naukowych i prac rozwojowych realizowanych w instytucie w ramach dotacji statutowej w latach 2017-2020.* Przedstawiony w formie tabeli prezentował tematy prac badawczo-rozwojowych w podziale na zadania/etapy, przewidywał nakład określając czas realizacji oraz precyzował cele realizacji danego zadania. Plan liczący łącznie 12 zbiorów zadań, których czas realizacji określono na lata 2017-2020 przewidywany nakład określił w wysokości 12 460 tys. zł.

(akta kontroli str. 148-152)

Do 2021 r., Dyrektor IMPIB rokrocznie, decyzjami, wprowadzała plany zadaniowo-finansowe w ramach działalności bieżącej (subwencja + fundusz rozwoju) i dotacji statutowej³³. Plan tworzonego w układzie tabelarycznym określając zadania badawcze, w ramach których należało wpisać wnioski/zlecenia. Zadania badawcze podzielono na badania naukowe i prace rozwojowe w zakresie, m.in: inżynierii materiałowej obejmujące opracowywanie nowych materiałów polimerowych, w tym elastomerów, badania procesu modyfikowania fizycznego i chemicznego polimerów ukierunkowane na poprawę właściwości oraz otrzymywanie wyrobów kompozytowych o określonych cechach; procesu przetwarzania tworzyw polimerowych i konstrukcji urządzeń do wytwarzania wyrobów z tworzyw polimerowych; procesu wytwarzania nowoczesnych wyrobów powłokowych i klejowych, ekologii, ochrony środowiska oraz technologii recyklingu materiałowego i surowcowego, m.in. energetycznych odpadów

³³ Z dnia 14 lutego 2019 r. jedno zadanie przy nakładzie środków 14,1 tys. zł. Z dniem 28 czerwca 2019 r. temat został włączony do zadań finansowanych w ramach dotacji statutowej dla Oddziału Farb i Tworzyw w Gliwicach.

technologicznych i użytkowych wyrobów z tworzyw polimerowych, w tym elastomerowych, czy na działalność poprawiającą efektywność prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych.

Dyrektor Instytutu, zgodnie z art. 24 ust. 3 pkt. 2 ustawy o SBŁ, terminowo przedkładał do zatwierdzenia Prezesowi Centrum projekty rocznych: planów działalności na rok następny, planów finansowych, sprawozdań finansowych, sprawozdań z działalności wraz z opinią Rady Instytutu o tym sprawozdaniu.

(akta kontroli str. 44-53, 74-174, 249-274, 366-393)

Od 2021 r., *Plany działalności Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytutu Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników* przedstawiały perspektywy, kierunki i cele działalności Instytutu na dany rok. Dla każdego z celów określano miernik, wskaźnik realizacji, pracownika odpowiedzialnego za realizację celu, termin realizacji, ryzyka oraz etapy osiągania celu. Dodatkowo Decyzją nr 9/2019 z dnia 20 grudnia 2019 r, Dyrektor Instytutu wprowadził w życie plan badań naukowych i prac rozwojowych realizowanych w IMPiB w ramach subwencji na działalność statutową oraz kierunki działalności³⁴ Instytutu na 2020 rok. Załącznikiem do decyzji były *Kierunki działalności Sieci Badawczej Łukasiewicz – IMPiB*. W każdym z planów zadaniowo-finansowych wyszczególniano wszystkie zadania (projekty) realizowane w ramach subwencji, zarówno badawcze, jak i wspierające badania.

(akta kontroli str. 249-274, 961-967, 984-1048, 1052-1054)

Działalność Instytutu obejmuje m. in. prace w zakresie: inżynierii materiałowej, technologii wytwarzania, przetwarzania, recyklingu, utylizowania i stosowania materiałów polimerowych, lateksów, kauczuków syntetycznych, dyspersji, roztworów polimerowych, elastomerów, gumy, farb, lakierów, barwników, pigmentów, rozjaśniaczy optycznych, półproduktów organicznych i materiałów pochodnych, technologii wytwarzania, przetwarzania, stosowania, recyklingu i utylizowania materiałów kompozytowych, katalizatorów, emulgatorów i innych środków pomocniczych stosowanych w technologii materiałów polimerowych, nowych technologii wytwarzania farb i lakierów, uwzględniających wymogi ochrony środowiska, w tym wykorzystanie surowców odpadowych, konstruowania prototypowo-doświadczalnego maszyn, urządzeń i oprzyrządowania do wytwarzania, przetwarzania, modyfikowania, recyklingu i utylizowania materiałów polimerowych, lateksów i kauczuków syntetycznych, dyspersji i roztworów polimerowych, elastomerów, gumy, farb i lakierów, barwników, pigmentów, rozjaśniaczy optycznych, półproduktów organicznych i materiałów pochodnych, barwometrii oraz opracowywania programów dla recepturowania mieszanek barwników i pigmentów, procesów barwienia oraz zarządzania procesami technologicznymi, ochrony przed korozją oraz technologii zabezpieczeń antykorozyjnych, właściwości ochronnych wyrobów lakierowych w środowiskach o różnej agresywności korozyjnej, przystosowania wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki, wdrażania wyników badań naukowych i prac rozwojowych, upowszechniania wyników badań naukowych i prac rozwojowych, opracowań opinii i ekspertyz dotyczących prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych, a także wspierającej innowacyjność przedsiębiorstw.

Sposób realizacji zadań (projektów) przez pracowników Instytutów określała *Procedura wnioskowania, realizacji i rozliczania działań realizowanych ze środków finansowych na*

³⁴ Określono jedenaście kierunków i tematów prac badawczo-rozwojowych i wdrożeniowych: 1) Zrównoważona gospodarka i energia. Inteligentna mobilność. Transformacja cyfrowa; 2) Zrównoważona gospodarka i energia. Inteligentna mobilność. Transformacja cyfrowa; 3) Zrównoważona gospodarka i energia. Zdrowie; 4) Zrównoważona gospodarka i energia. Transformacja cyfrowa; 5) Zrównoważona gospodarka i energia; 6) Zrównoważona gospodarka i energia. Zdrowie; 7) Zrównoważona gospodarka i energia; 8) Potencjał badawczy; 9) Potencjał ludzki; 10) Komercjalizacja oraz 11) Pozostałe.

działalność bieżącą instytutów działających w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz lub z Funduszu Rozwoju wprowadzona Zarządzeniami³⁵ Dyrektora IMPiB w tej sprawie.

(akta kontroli str. 458-524, 984-1048, 1287-1320)

Na podstawie art. 31 ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o SBŁ, Prezes Centrum Łukasiewicz ustala wspólne dla Centrum i Instytutów Sieci regulaminy w enumeratywnie wymienionych w tym przepisie zagadnieniach. Prezes wydaje też *Wytyczne*, do których stosowania zobowiązane są wszystkie podległe Instytuty. *Wytyczne* i regulaminy są publikowane w Intranecie Łukasiewicza na dedykowanych dla określonego grona pracowników lub kierowników Platformach Kompetencji. Dostęp do tych poszczególnych siedmiu różnych Platform posiadają tylko upoważnione osoby, zgodnie z zakresem kompetencji. Na każdej z Platform publikowane są też wzorce dokumentów specyficzne dla danego obszaru działalności Instytutu. Są to ogólnie obowiązujące dokumenty dot. konkretnych obszarów, np.: kadr i plac, spraw IT, finansowo-księgowych, spraw administracyjnych, organizacyjno-prawnych, komercjalizacji, zarządzania projektami.

Ponadto wprowadzono ogólnie przez CŁ nowe narzędzia informatyczne mające ułatwić pracę wszystkich Instytutów Łukasiewicza, np. księgi rachunkowe i sprawy kadrowe prowadzone są z wykorzystaniem programu Trawers. Planowane jest wprowadzenie m.in.: Systemu CRM³⁶, który pozwala na organizowanie działań marketingowych i ich sprawne zarządzanie. W ramach wspólnych działań z Centrum Łukasiewicz IMPiB planuje przystąpić do wdrożenia systemu WorkFlow³⁷ mającego usprawnić, m.in. procesy tworzenia i zarządzania obiegiem dokumentów, spraw i zadań, zarządzanie i monitorowanie zdefiniowanych zadań w Instytucie. Cyfryzacji podlegać będą m.in. procesy z obszarów: HR, administracji, księgowości, zamówień publicznych, kontrolingu i planowania, a także własności intelektualnej oraz laboratoriów badawczych.

(akta kontroli str. 1052-1054, 1325-1340)

2.2. W IMPiB, do końca 2019 r., obowiązywało nazewnictwo stanowisk według grup zawodowych wynikających z art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o *instytutach badawczych*³⁸, zgodnie z którą, Instytut zatrudniał – w sferze naukowo-badawczej, pracowników: naukowych, badawczo-technicznych oraz inżynierijno-technicznych. Po tym okresie obowiązywało nazewnictwo zgodne z art. 48 ust. 1 ustawy o SBŁ mówiącym o pracownikach pionu badawczego i pionu wsparcia³⁹.

Według stanu na koniec 2019 r., zatrudniano 39 pracowników pionu badawczego i 90 pionu wsparcia, łącznie 129 pracowników zajmujących się bezpośrednio lub pośrednio działalnością badawczo-rozwojową. Liczba pracowników w obydwu pionach rosła stopniowo zwiększając się na koniec września 2022 r. do 44 pracowników pionu badawczego i 101 pionu wsparcia, łącznie 145 osób.

(akta kontroli, str. 44-53, 163-248, 275-365, 394-457, 1323-1324)

³⁵ Nr 28 z 17 grudnia 2019 r., Nr 20 z 10 czerwca 2020 r., Nr 14/2020 z 22 czerwca 2020 r., Nr 17 z 30 października 2020 r., Nr 38 z 15 grudnia 2021 r.

³⁶ CRM – (ang. customer relationship management) – oznacza „zarządzanie relacjami z klientami”. To podejście, a także narzędzia służące budowaniu, utrzymywaniu i poprawie relacji z danym klientem.

³⁷ Workflow Management Coalition (przeływ pracy) jest to automatyzacja procesów biznesowych, podczas której dokumenty, informacje lub zadania są przekazywane od jednego uczestnika do następnego, według odpowiednich procedur zarządczych.

³⁸ Dz. U z 2022, poz. 498 tj.

³⁹ Na podstawie art. 48 ust. 2 ustawy o SBŁ zostało wydane rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 marca 2019 r. w sprawie wykazu stanowisk, na których są zatrudniani pracownicy Centrum Łukasiewicz i instytutów działających w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, oraz kwalifikacji wymaganych do ich zajmowania (Dz. U. poz. 591).

Dyrektor Instytutu, pani Marlena Maślanka wskazała, że zatrudnienie w Łukasiewicz – IMPIB w latach 2019-2022 wzrastało pozwalając w dwóch kolejnych następujących po sobie latach (2020 i 2021) na realizację z nadwyżką *Planu działalności* wraz z wyznaczonym dla Dyrektora Instytutu arkuszem celów. W powyższym okresie prowadzono procesy restrukturyzacji naprawczej i rozwojowej, w tym restrukturyzacji zatrudnienia polegające, m.in. na usprawnieniu funkcjonowania Zakładu Budowy Maszyn i Urządzeń do Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych, obecnie Grupa Badawczej Technologii i Budowy Maszyn w Toruniu oraz w Centrum Farb i Tworzyw w Gliwicach. Zatrudniono m.in. zespół konstruktorów, laborantów, jak i pracowników obsługi do wytwarzania elementów prototypowych maszyn i urządzeń (tokarz, ślusarz, frezer). Ze względu na rozwój Instytutu i dywersyfikację prowadzonej działalności poprzez m.in. planowane uruchomienie Centrum Infrastruktury Badawczej w obszarze Recyklingu (Łukasiewicz-IMPIB jest Liderem projektu) na kolejne lata zaplanowane zostało dalsze zatrudnienie pracowników zarówno do Pionu Badawczego jak i Pionu Wsparcia. Ostatecznie na koniec 2025 r. w IMPIB planowane jest zatrudnienie na poziomie 212 pracowników.

(akta kontroli, str. 44-53, 163-248, 275-365, 394-457, 1323-1324)

2.3. Zgodnie ze *Statutem* IMPIB, podstawowym przedmiotem działalności Instytutu Sieci jest realizacja projektów badawczych w ramach celu Sieci, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy o SBŁ. *Statut* określał również szereg działań, które Instytut podejmować może poza działalnością podstawową (§ 4 pkt. 2 i 3). W okresie objętym kontrolą, IMPIB w ramach realizacji ww. zadań wykonywał czynności w zakresie, m.in.: prowadzenia kursów i szkoleń kadr dla gospodarki; prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych w zakresie inżynierii materiałowej, technologii wytwarzania, przetwarzania, recyklingu, utylizowania i stosowania materiałów polimerowych, elastomerów, gumy, farb i lakierów (PKD 71.20.B); wykonywał badania i analizy oraz opracowywał opinie i ekspertyzy w zakresie prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych (PKD 71.20.B); wytwarzał w związku z prowadzonymi badaniami naukowymi i pracami rozwojowymi aparaturę, urządzenia, materiały i inne wyroby oraz prowadził walidację metod badawczych, pomiarowych oraz kalibrację aparatury (PKD 26.51.Z); wydawał opinie oraz oceny warunków organizacyjno-technicznych (PKD 70.22.Z.); prowadził działalność gospodarczą wyodrębnioną w zakresie produkcji małotonażowych wyrobów metalowych: konstrukcji metalowych i ich części (PKD.25.11.Z) oraz pojemników metalowych (PKD.25.91.Z); wynajmu i zarządzania nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi (PKD 68.20.Z).

(akta kontroli str. 1031-1044, 1271)

Środki na realizację projektów w IMPIB uzyskiwano z: Funduszy Narodowego Centrum Nauki⁴⁰, dotacji celowych Prezesa Centrum Łukasiewicz⁴¹, funduszy Narodowego Centrum Badań i Rozwoju⁴² oraz subwencji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W ramach współpracy międzynarodowej w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz komercjalizacji Łukasiewicz - IMPIB realizuje dwa projekty badawcze finansowane w międzynarodowej Inicjatywie CORNET (międzynarodowe umowy konsorcjum) z krajowych funduszy NCBiR. Stopień uzależnienia od środków publicznych, w tym od publicznych środków krajowych w finansowaniu realizowanych projektów dotowanych - finansowanie z NCBiR na poziomie 100% dla wszystkich realizowanych projektów, finansowanie na poziomie 90% do 70 % (w zależności od realizowanego projektu) w ramach dotacji celowych, finansowanie na poziomie 70 % do 100 % (w zależności od realizowanego projektu) w ramach subwencji.

⁴⁰ W ramach konkursu OPUS 9. Dalej: NCN.

⁴¹ Dotacji celowych oraz na zadania realizowane w ramach zadań Sieci Łukasiewicz.

⁴² W ramach inicjatywy Cornet 22, Cornet 30 i Cornet 31 oraz konkursów Szafir 2 i LIDER XII. Dalej: NCBiR.

W latach 2019-2022, Instytut realizował 135 projektów, z czego 51 poza działalnością podstawową⁴³. Według stanu na październik 2022 r., zakończono prace nad 93 projektami (69%), pozostałe były w trakcie realizacji:

- zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy o SBŁ z 84 zakładanych projektów zrealizowano/sfinalizowano 62 (73,81%);
- zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o SBŁ – projekty poza działalnością podstawową – zakładano 51 projektów, zrealizowano 31 (60,78%).

Analiza *Sprawozdań finansowych* Instytutu, za okres objęty kontrolą, wykazała wzrost⁴⁴ przychodu ze sprzedaży produktów i usług, który łącznie wyniósł 52 811,5 tys. zł⁴⁵.

Wysokość otrzymanych subwencji z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministerstwa Edukacji i Nauki wyniosła 11 801,8 tys. zł, a Prezes Centrum Łukasiewicz przekazał dotacje celowe w wysokości 869,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 980-1046, 1238-1286, 1699-1702)

Dyrektor Instytutu terminowo przekazywał do Centrum Łukasiewicz raporty z przyznanych subwencji. Za 2019 r., w związku z brakiem wymogów składania pełnego raportu z wykorzystania subwencji uproszczone sprawozdanie finansowe złożono bezpośrednio do właściwego ministra w dniu 29 czerwca 2020 r. za pośrednictwem Systemu POL-on. W związku z koniecznością dokonania korekt zgłoszonych przez Ministerstwo, poprawione sprawozdanie przekazano, poprzez ww. system 16 lutego 2021 r. Raporty z subwencji przyznanej Instytutowi za lata 2020-2021 opiniowane były przez Prezesa Centrum⁴⁶.

(akta kontroli str. 649-729, 1238-1248)

W ramach realizacji niektórych zadań określonych w § 4 *Statutu* Instytutu⁴⁷, pracownicy wykonali 13 626 zadań/działań⁴⁸ w ramach realizacji prac badawczo-rozwojowych finansowanych ze środków przemysłu według PKD. Zadania/projekty realizowano według uruchomionych w Instytucie zleceń ogólnych (wg nomenklatury liczbowej przypisanej do ewidencji księgowej), np. projekty B+R dla przemysłu, zlecenia laboratoryjne, zlecenia produkcyjne wyrobów z tworzyw sztucznych, elastomerów, farby i lakiery, najmy itd. i finansowane były ze środków przedsiębiorców. Najwięcej zadań, w okresie objętym kontrolą, w ramach realizacji zadań określonych ww. przepisem, przeprowadzono w związku z: wykonywaniem badań i analiz oraz opracowywaniem opinii i ekspertyz w zakresie prowadzonych badań i prac rozwojowych, produkcją małotonażowych wyrobów metalowych oraz wynajmem i zarządzaniem nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi.

Działania Instytutu w powyższym zakresie nie były poddane kontroli przez instytucje zewnętrzne.

⁴³ Zgodnie z art. 4 pkt. 1 ustawy o Sieci Badawczej Łukasiewicz.

⁴⁴ Wzrost o 4 052,3 tys. zł (25%) – porównanie danych za 2019 i 2021 r.

⁴⁵ Za lata 2019-2021 oraz do 30 września 2022 r.

⁴⁶ Raport za 2020 r. został złożony za pośrednictwem Systemu SUBDOT oraz poprzez skrzynkę e-PUAP 19 lutego 2021 r. nie wymagał naniesienia poprawek. Raport za 2021 r. został złożony za pośrednictwem Systemu SUBDOT oraz poprzez skrzynkę e-PUAP 18 lutego 2022 r. także nie wymagał naniesienia poprawek, jednak w tym przypadku w dniu 28 lutego 2022 r. Instytut przesłał do Centrum autokorektę do tego raportu.

⁴⁷ Prowadzenie kursów i szkoleń kadr dla gospodarki; prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych w zakresie inżynierii materiałowej, technologii itp.; upowszechnianie wyników badań naukowych i prac rozwojowych; wykonywanie badań i analiz oraz opracowywanie opinii i ekspertyz w zakresie prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych; prowadzenie działalności normalizacyjnej, certyfikacyjnej i aprobowanej, wytwarzania w związku z prowadzonymi badaniami naukowymi i pracami rozwojowymi aparatury, urządzeń, materiałów i innych wyrobów małotonażowych polimerowych, farb, lakierów, wyrobów z gumy oraz wyrobów z tworzyw sztucznych, arkuszy, rur, kształtowników, opakowań itp.

⁴⁸ Liczbę zadań określono na podstawie wystawionych dokumentów źródłowych – faktur sprzedaży (zrealizowane zadania), które pogrupowano na poszczególne kategorie zrealizowanych zleceń/projektów i źródeł finansowania.

(akta kontroli str. 987-998, 1030-1046, 1211, 1243-1248, 1243-1248, 1283)

2.4. W latach 2019-2022 Instytut przystosował dla potrzeb praktyki 246 wyników badań naukowych i prac rozwojowych, otrzymał 21 patentów, wprowadził jeden wzór przemysłowy; upowszechnił poprzez publikację 171 wyników badań, wykonał 66 badań i analiz naukowych i opatentował 32 wynalazki⁴⁹.

(akta kontroli str. 44-53, 163-248, 275-365, 394-457, 987-998, 1090-1141, 1236-1237)

Dyrektor Instytutu, pani Marlena Maślanka wyjaśniła, że proces komercjalizacji został wstępnie uruchomiony, tzn. przeprowadzono pierwszą wycenę IP⁵⁰ pod dokonane w dniu 27 września 2021 r.⁵¹ zgłoszenie wynalazku nr P.439043 pn. *Sposób wytwarzania polimerowego kompozytu zapachowego* i planowaną komercjalizację pośrednią. Zdaniem UP RP, wstępna ocena zgłoszenia ww. wynalazku spełnia ustawowe wymogi do uzyskania patentu.

Na 2022 r. zaplanowano opracowanie i wdrożenie planu marketingowego oraz opracowanie strategii komercjalizacji wartości intelektualnych i prawnych. Prowadzone analizy w zakresie utrzymywania w mocy praw własności przemysłowej przyczyniły się do wyselekcjonowania patentów o największym potencjale komercjalizacyjnym i oszczędności w zakresie kosztów ponoszonych na opłaty patentowe. Koszty utrzymania praw własności intelektualnej wynosiły 39 tys. zł w 2019 r., 41 tys. w 2020 r., a w 2021 r. stanowiły wartość 25 tys. zł. Rozpoczęto także działania mające na celu wsparcie wdrożeń własnych wyników badań i opracowanej własności intelektualnej przez ich zastosowanie w praktyce społeczno-gospodarczej, w tym wprowadzenie na rynek w postaci konkretnych produktów lub usług.

Wykazana w *Sprawozdaniach z działalności Instytutu* liczba komercjalizacji dotyczy realizacji badań naukowych i prac rozwojowych w zakresie 74 realizowanych dla przemysłu projektów poprzez opracowanie know-how, a następnie przystosowanie wyników prowadzonych prac B+R dla potrzeb praktyki. Z tego 16 opracowanych technologii czy prototypów urządzeń i maszyn zostało wdrożonych bezpośrednio w podmiocie zlecającym realizację powyższych prac. Do zakończenia czynności kontrolnych ograniczał się on do udostępnienia na stronie internetowej Łukasiewicz – IMPiB informacji w zakresie posiadanych patentów.

(akta kontroli str. 45-53, 987-998, 1230)

2.5. W ramach sprawowanego przez Prezesa Centrum Łukasiewicz nadzoru, od dnia 1 kwietnia 2019 r., tj. od dnia powstania Sieci Badawczej Łukasiewicz, Centrum przeprowadziło trzy kontrole, z których dwie były w toku w trakcie niniejszej kontroli NIK:

- kontrolę w zakresie gospodarki finansowej, jakości pracy, prawidłowości realizacji zadań oraz jakości zarządzania (okres objęty kontrolą 1 kwietnia 2019 r. do 31 marca 2020 r.) zgodnie z *Planem kontroli Instytutów Sieci Badawczej Łukasiewicz na rok 2020*, zakończona przesłaniem do IMPiB protokołu pokontrolnego;
- kontrolę w zakresie wdrożenia i stosowania w Instytutach *Regulaminu zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej wraz z zasadami komercjalizacji dla Sieci Badawczej Łukasiewicz* (okres objęty kontrolą od 1 stycznia 2021 r. do 31 marca 2022 r.) zgodnie z Zarządzeniem nr 3/2022 Prezesa Centrum Łukasiewicz z dnia 8 kwietnia 2022 r. – kontrola w toku;
- kontrolę w zakresie rodzajów i źródeł wynagrodzeń oraz innych świadczeń otrzymywanych przez Dyrektorów Instytutów Łukasiewicza i Zastępców Dyrektorów Instytutów Łukasiewicza (okres objęty kontrolą 01 stycznia 2021 do 30 czerwca

⁴⁹ Po sześć w 2020 i 2021 r., osiem w 2019 r. i dwa do października 2022 r.

⁵⁰ Wycena IP – wycena własności intelektualnej.

⁵¹ Do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej, dalej: UP RP.

2022 r.) zgodnie z Zarządzeniem nr 18/2022 Prezesa Centrum Łukasiewicz z dnia 22 września 2022 roku prowadzi – kontrola w toku.

(akta kontroli str. 846-897, 1092-1099)

W przekazanym w listopadzie 2021 r., przez Centrum protokole pokontrolnym opisano 37 stwierdzonych nieprawidłowości i 183 uchybienia formalno-prawnych oraz sformułowano trzy wnioski zarządcze i 22 zalecenia pokontrolne. Wnioski zarządcze dotyczyły nieefektywności sprawowania kontroli merytorycznej i finansowej dokumentów, nieefektywności w zawieraniu umów cywilnoprawnych z pracownikami Instytutu stanowiących ryzyko dla interesów IMPiB oraz szeregu nieprawidłowości i uchybień formalno-prawnych w działalności jednostki:

- a) gospodarkę finansową, w tym: plan finansowy oraz sprawozdanie finansowe, analiza sytuacji ekonomiczno-finansowej; prawidłowość wydatkowania przez Instytut środków publicznych; zasady (politykę) rachunkowości i jej zgodność z wymogami ustawy o rachunkowości; regulacje dotyczące obiegu dokumentacji finansowo-księgowej oraz kontroli finansowej; inwentaryzacja; instrukcja kasowa; procedury udzielania zamówień publicznych oraz ich zgodność z przepisami ustawy prawo zamówień publicznych; Zawieranie umów cywilnoprawnych, w tym z własnymi pracownikami; Sprzedaż środków trwałych (łącznie w badanych obszarach stwierdzono 118 uchybień i trzy nieprawidłowości);
- b) jakość pracy, w tym: struktura organizacyjna Instytutu oraz akty wewnętrzne; stan i struktura zatrudnienia; umowy o zakazie prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec Instytutu przez pracowników pionu badawczego i członków kierownictwa Instytutu oraz podejmowanie przez nich dodatkowego zatrudnienia; Rada Naukowa Instytutu i jej działalność (łącznie w badanych obszarach stwierdzono 17 uchybień i 17 nieprawidłowości);
- c) prawidłowość realizacji zadań, w tym: prace realizowane w ramach działalności podstawowej i w ramach działalności innej niż podstawowa i ich powiązanie z zadaniami określonymi w Statucie; realizowane prace prowadzone w Instytucie w ramach innej działalności (łącznie w badanych obszarach stwierdzono jedno uchybienie);
- d) jakość zarządzania, w tym: Instrumenty wspierające jakość zarządzania; aktualność wpisów w KRS; perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej; roczne sprawozdanie dyrektora Instytutu z wykonania zadań; ocena parametryczna i kategoria naukowa Instytutu; stan prawny nieruchomości; okresowe kontrole obiektów budowlanych oraz prowadzenie ksiąg obiektów budowlanych dla użytkowanych obiektów; realizacja zaleceń pokontrolnych z wcześniejszej kontroli przeprowadzonej przez ministra nadzorującego (łącznie w badanych obszarach stwierdzono 47 uchybień i 17 nieprawidłowości).

(akta kontroli str. 846-897)

Dyrektor IMPiB, w odpowiedzi na otrzymany w dniu 30 listopada 2021 r. protokół pokontrolny, poinformowała⁵² Dyrektora Departamentu Kontroli Centrum Łukasiewicz, że do 31 lipca 2022 r., zobowiązuje się do zrealizowania w całości wszystkich zaleceń pokontrolnych. Przedstawiła m.in. ogólne zamierzenia wykorzystania wniosków, sposób usunięcia nieprawidłowości i uchybienia, działania oraz usprawnienia w funkcjonowaniu Instytutu planowane do podjęcia. Decyzją Dyrektora Instytutu Nr 6/2022 z dnia 21 marca 2022 r. wprowadzono szczegółowy *Plan działań* – czynności naprawczych. W *Planie* opisano zakres czynności tzw. „naprawczych” wynikających z zaleceń pokontrolnych, wyznaczono osoby (tworzące zespoły), określono zakres i harmonogram realizacji tych zadań. Terminy i zakres zadań zmodyfikowano w Aneksie do *Planu*, wprowadzonym Decyzją Dyrektora Instytutu Nr 11/1/2022 z dnia

⁵² Pismo z dnia 24 lutego 2022 r., nr DN/303/2022.

01 czerwca 2022 r. Następnie zatwierdzone przez Dyrektora Instytutu sprawozdanie, w dniu 10 sierpnia 2022 r., przesłano do wiadomości poszczególnych komórek organizacyjnych Instytutu. Poza wyżej opisanymi działaniami Decyzją Nr 20/2022 z dnia 1 sierpnia 2022 r., Dyrektor powołał Zespół do przeglądu i aktualizacji aktów prawa wewnętrznego regulujących obsługę bankowości elektronicznej, obieg i kontrolę dokumentów finansowo-księgowych, gospodarkę środkami trwałymi, windykację należności, korzystanie ze służbowych kart płatniczych, procedurę kontroli finansowej w Łukasiewicz – IMPIB.

(akta kontroli, str. 1145-1209)

Zdaniem Dyrektora IMPIB, pani Marleny Maślanki Instytut terminowo zrealizował wszystkie zalecenia i wnioski pokontrolne wskazane przez organ nadzorczy – Centrum Łukasiewicz. Dyrektor Departamentu Kontroli Centrum Łukasiewicz nie miał uwag do przesłanego przez IMPIB sprawozdania z realizacji zaleceń pokontrolnych.

Prezes Centrum przeprowadził ewaluację działalności instytutu sieci wynikającą z art. 38 ustawy o SBŁ. Ewaluację przeprowadzono za pomocą tzw. *Matrycy celów*, w której – w procentach, pozytywnie, rozliczono realizację *Planu Działalności Instytutu*. Minister właściwy do spraw nauki i szkolnictwa wyższego nie przeprowadził ewaluacji działalności IMPIB.

(akta kontroli, 44-53, 797-845, 1100-12091243-1248)

2.6. W okresie objętym kontrolą Instytut, w ramach podpisanych umów, realizował 12 projektów dotowanych B+R finansowanych ze środków publicznych (jednym przypadkiem organem dotującym był NCN, w siedmiu NCBiR, w czterech⁵³ Prezes Centrum Łukasiewicz). Badaniem objęto dokumentację dotyczącą trzech dotacji celowych udzielonych przez Prezesa CŁ. W ramach realizacji trzech umów podpisanych z Centrum, do zadań Instytut należało:

- opracowanie elastomerowych warstw ochronnych – projekt pn. MOTO-KOMP; okres realizacji projektu lata 2020-2021, wartość projektu dla IMPIB to 359,1 tys. zł;
- opracowanie receptur inteligentnych wyrobów lakierowych o podwyższonym współczynniku promieniowania słonecznego (TSR) do malowania elementów budownictwa modułowego oraz farb o zwiększonej odporności na ogień do malowania elementów budownictwa modułowego; wytypowanie optymalnych wariantów recepturowych i otrzymanie ich w skali póltechnicznej i optymalizacja receptur farb pod kątem właściwości przeciwpożarowych – projekt pn. MODUO_Tech; okres realizacji projektu lata 2021-2024, wartość projektu – 1 001,1 tys. zł, na moment zakończenia kontroli Instytut otrzymał 473,6 tys. zł;
- opracowanie kompozycji powłokotwórczych i technologii wytwarzania układów na bazie organicznych kompozycji polimerowych (...) oraz badania strukturalne i środowiskowe kompozycji powłokotwórczych – projekt pn. EMINNOVATION; okres realizacji projektu 2021-2023, wartość projektu – 254,8 tys. zł, na moment zakończenia kontroli – 93,9 tys. zł.

Łączna wartość środków pozyskanych przez IMPIB na realizację projektów badawczych (finansowanie NCBR, NCN, CŁ), w latach 2019-2022, wyniosła 7 268,2 tys. zł. Do czasu zakończenia kontroli, Instytut otrzymał 2 069,6 tys. zł.

IMPIB podpisał także pięć umów dotacyjnych (w dwóch przypadkach organem dotującym było MNiSW, w dwóch Prezes CŁ i w jednym Gmina Miasta Toruń) odrębnych, m.in. na działalność upowszechniającą naukę, finansowanie kosztów kształcenia ustawicznego pracowników, wsparcie działań Centrum Łukasiewicz w realizacji projektu Baza Źródeł Finansowania, czy za udział pracowników IMPIB

⁵³ Umowa do projektu pn. MAWO na 1 506,4 tys. zł kwotę została podpisana w dniu 1 października 2022 r.

w wydarzeniach zewnętrznych. Łączna wartość środków przyznanych w ramach ww. umów wyniosła 131,7 tys. zł, z czego do czasu zakończenia kontroli, Instytut otrzymał 115,0 tys. zł.

(akta kontroli, str. 44-53, 1050, 1243-1249, 1283)

Instytut był liderem projektu odpowiedzialnym za składanie, m.in. raportów rocznych rozliczenia środków finansowych przyznawanych IMPiB w ramach dotacji celowej na realizację projektu badawczego pn. MODUO_TECH, w pozostałych przypadkach składał raport częściowy oraz przekazywał poprawki do lidera projektu. Weryfikacja korespondencji pomiędzy IMPiB a CŁ dotycząca przekazywania i zatwierdzania raportów z rozliczenia powyższych dotacji wykazała, że Instytut przekazywał raporty w terminie.

(dowód: akta kontroli, str. 1341-1359, 1367-1398)

OCENA CZĄSTKOWA

Instytut, zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy o SBŁ, realizował projekty badawcze oraz podejmował działania na rzecz ich komercjalizacji i współpracy międzynarodowej w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych.

Instytut zakończył realizację 93 z 135 rozpoczętych w okresie objętym kontrolą badań naukowych oraz prac rozwojowych. Odnotowując tendencję wzrostową, w okresie objętym kontrolą Instytut przystosował dla potrzeb praktyki łącznie 246 wyników badań naukowych i prac rozwojowych, otrzymał 21 patentów, wprowadził jeden wzór przemysłowy. Upowszechnił poprzez publikację 171 wyników badań, wykonał 66 badań i analiz naukowych i opatentował 32 wynalazki. Wzrósł także przychód ze sprzedaży produktów i usług ogółem o 4 052,3 tys. zł (25%). Instytut realizował także 12 projektów finansowanych ze środków publicznych. Łączna wartość środków pozyskanych przez IMPiB na realizację ww. projektów wyniosła 9 006,8 tys. zł i została wykorzystana na realizację zadań wymienionych w umowach dotacyjnych. NIK zauważył jednak, że Instytut nie uzyskiwał przychodów ze sprzedaży patentów oraz udzielania licencji. Podejmował natomiast działania w celu zawarcia umów z podmiotami zewnętrznymi na opracowanie nowych rozwiązań technologicznych, w wyniku których następowała bezpośrednia sprzedaż usług, know-how lub prototypów.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

- 1) wzmocnienie mechanizmów nadzorczych nad procesem sporządzania i rozliczania umów cywilnoprawnych;
- 2) podejmowanie decyzji dotyczących wydawania czasopism przez Instytut na podstawie rzetelnych analiz zapotrzebowania rynkowego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

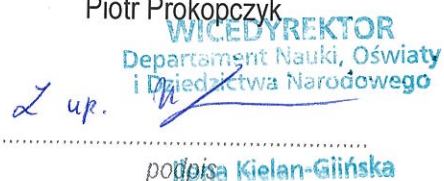
Warszawa, 20 grudnia 2022 r.

Za zespół kontrolny

Aleksandra Górska
Specjalista k. p.

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego
Dyrektor
Piotr Prokopczyk

.....
podpis Kiełan-Gilińska

